

**VYHODNOTENIE PRIEBEŽNÉHO PLNENIA OPATRENÍ
KONCEPCIE OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY NA ROKY 2007-2015**
(pracovná aktualizovaná verzia z februára 2015)

Koncepcia ochrany prírody a krajiny (ďalej len „koncepcia“) je základným programovým dokumentom, ktorý určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie. V zmysle § 54 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) resp. § 20 ods. 1 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. ochrane prírody a krajiny (ďalej len „vyhláška č. 24/2003 Z. z.“) „*koncepcia hodnotí stav ochrany prírody a krajiny, určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, osobitne v územnej ochrane prírody a krajiny, druhej ochrane a ochrane drevín, vo výchove a vzdelávaní, výkone štátnej správy, v spolupráci so samosprávou, s mimovládnyimi organizáciami, ako aj v medzinárodnej oblasti s využitím inštitucionálnych, právnych a ekonomických nástrojov*“. Koncepcia bola spracovaná na obdobie rokov 2006 – 2015 a schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 471 dňa 24. mája 2006.

Predkladaný materiál obsahuje priebežné vyhodnotenie plnenia jednotlivých opatrení koncepcie za obdobie ôsmich rokov od jej schválenia a návrh krokov na ďalšie obdobie.

Koncepcia na ďalšie obdobie bude zameraná na priority viazané na plnenie EÚ a národnej legislatívy, ako aj medzinárodných dohovorov a na plnenie programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Oblasť 3.1. Všeobecná ochrana prírody a krajiny a územná ochrana
---

Strategický cieľ 3.1.1.:

Prehodnotiť súčasnú sústavu chránených území a vytvoriť reprezentatívnu národnú sústavu chránených území zabezpečujúcu ochranu biotopov národného významu a biotopov druhov národného významu, významných krajinných prvkov a území medzinárodného významu pri rešpektovaní ďalšieho nenavýšenia plochy národnej sústavy chránených území.

Opatrenie 3.1.1.1.:

Vypracovať kritériá hodnotenia na stanovenie priaznivého stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny podľa stanovených cieľových stavov.

Časový horizont: 2006

Zodpovední: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“),
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MParV SR“),

Spolupráca: mimovládne organizácie (ďalej len „MVO“)

Informácia o plnení: opatrenie splnené, termín splnenia: 2005

Stručný opis plnenia:

V r. 2005 bola spracovaná podrobná metodika definovania priaznivého stavu biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu, vydaná knižne pod názvom „Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu - manuál k programom starostlivosti o územia Natura 2000“. Metodika je využiteľná najmä pre hodnotenie na úrovni lokalít, kritériá hodnotenia na

národnej úrovni sú definované pre členské štáty EÚ v rámci povinnosti podávania správ pre Európsku komisiu. V rámci nich sa pre jednotlivé biotopy a druhy stanovujú aj tzv. priaznivé referenčné hodnoty (t. j. cieľový stav).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.1.1.2.:

Prehodnotiť národnú sústavu CHÚ na základe schválených kritérií, zmeniť výmeru CHÚ vylúčením území, ktoré nemajú prírodný charakter alebo predmet ochrany zanikol.

Časový horizont: 2006 – 2007

Zodpovední: MŽP SR (v národných parkoch spolu s MPaRV SR)

Spolupráca: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“), vyššie územné celky (ďalej len „VÚC“), miestna samospráva, zástupcovia MVO, zástupcovia vlastníkov pôdy a ich združenia

Informácia o plnení: opatrenie čiastočne splnené, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

- v r. 2007 Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) spracovala „Rámcový návrh na prehodnotenie chránených území SR“
- v r. 2010 spracovala ŠOP SR metodiku „Návrh na prehodnotenie chránených území SR“
- v r. 2011 a 2012 vypracovala pracovná skupina pri MŽP SR „Zásady metodiky pre optimalizáciu siete chránených území“
- v r. 2012 MŽP SR schválilo materiál „Návrh postupu a metodika na prehodnotenie národnej sústavy chránených území“
- v r. 2014 spracovala ŠOP SR a MŽP SR schválilo „príručku k pridelovaniu manažmentových kategórií chránených území podľa IUCN“ ako jeden z metodických materiálov pri prehodnocovaní národnej sústavy chránených území.

Po prijatí zákona č. 543/2002 Z. z. sa chránené územia vymedzujú najmä pre predmet ochrany, ktorým sú:

- biotopy európskeho významu a biotopy národného významu,
- biotopy druhov európskeho významu a biotopy druhov národného významu,
- biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov.

Zjednodušene je možné považovať vyhlasovanie chránených vtáčích území (ďalej len „CHVÚ“) a území európskeho významu (ďalej len „ÚEV“) za uplatnenie princípu predbežnej opatrnosti možného ohrozenia biotopov, chránených druhov a ich ekosystémov, rastlín a živočíchov, lebo sa neuskutočnilo ich systematické mapovanie. Aplikácia tohto prístupu poskytla široký priestor pre územnú a druhovú ochranu, čím sa vytvorili predpoklady pre elimináciu rizika škody na životnom prostredí, najmä rizika straty biodiverzity. Princíp predbežnej opatrnosti vedie k potrebe inventarizácie biotopov a druhov a k určení predmetov ochrany, pre ktoré je územie navrhnuté za chránené. ŠOP SR disponuje len čiastkovými údajmi, ktoré sú priebežne aktualizované a dopĺňané, pričom časť údajov si vyžaduje revíziu, vrátane spresnenia výskytu a distribúcie niektorých druhov a biotopov a najmä doplnenie údajov o biotopoch a druhoch národného významu. Vylúčenie území, ktoré nemajú prírodný charakter, alebo predmet ochrany zanikol sa týka najmä tých častí chránených území, ktoré sa neprekrývajú s územiami európskej sústavy chránených území. Ich vylúčenie z národnej sústavy chránených území však musí obsahovať možnosť zabezpečiť ich ochranu pred nežiaducimi aktivitami zmenou zo štátnej ochrany na obecnú. Možnosť vyhlásiť obecné chránené územia vytvorila novela zákona č. 543/2002 Z. z. účinná od 1. januára 2014.

V roku 2013 boli kompletne spracované projekty ochrany pre vyhlásenie území Natura 2000 podľa pôvodnej metodiky a boli odovzdané na príslušné krajské (obvodné) úrady životného prostredia (projekt ochrany s príslušnými prílohami – mapové prílohy a parcelný stav C-KN), odtiaľ boli vrátené na prepracovanie. Priebežne sa začali prepracovávať a v roku 2015 budú projekty ochrany spracované podľa novej legislatívy.

Boli overované a aktualizované údaje o vlastníctve a užívaní území. Pre väčšinu území boli vyhotovené mapové výstupy potrebné na prerokovanie s vlastníkmi/užívateľmi pozemkov, s ktorými bude konzultované súčasné a plánované využívanie jednotlivých území. V rámci projektu „131 programov starostlivosti“ je pripravená špecifikácia na obstaranie služby geodetického zamerania chránených území.

V projektových územiach sa uskutočnilo mapovanie biotopov, rastlinných a živočíšnych druhov - riešené bolo v rámci stanoveného plánu podľa potrieb a charakteru biotopov a druhov v územiach. Výsledky mapovania uskutočnené externými mapovateľmi v roku 2014 boli zhrnuté v záverečnej správe z prieskumu (spolu za roky 2013 a 2014) a postupne sa dopĺňajú do databázy ISTB. Mapovanie biotopov a druhov bude pokračovať aj v roku 2015 a výsledky sa budú priebežne zapracovávať do návrhu PS o CHÚ.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať „metodiky na prehodnocovanie národnej sústavy chránených území“, vrátane stanovenia kritérií hodnotenia,

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.2.:

Na základe kritérií pre výber lokalít stanovených smernicou Rady 92/43/EHS začleniť vybrané územia európskeho významu do súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Opatrenie 3.1.2.1.:

Vyhlásiť územia do súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Časový horizont: 2006 – 2015 (pre CHVÚ: 2006 – 2007; pre ÚEV: 2007 – 2015);

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MPA RV SR, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“)

Informácia o plnení: opatrenie splnené za CHVÚ, len čiastočne splnené za ÚEV, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Natura 2000 pozostáva z CHVÚ a ÚEV. Opatrenie bolo splnené pre CHVÚ (1. januára 2014 nadobudla účinnosť vyhláška MŽP SR č. 434/2012 Z. z, ktorou sa vyhlasuje posledné zo 41 CHVÚ – CHVÚ Levočské vrchy). Plnenie z hľadiska ÚEV sa týka aktualizovaného národného zoznamu ÚEV zaslaného Európskej komisii v r. 2004 (tzv. A etapa) a v r. 2011 (tzv. B etapa), ktorý obsahuje spolu 473 ÚEV (6 ÚEV z A etapy bolo vylúčených ako vedecký omyl). Aktualizovaný národný zoznam ÚEV bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 577/2011. Za vyhlásené podľa platnej legislatívy sa považuje 217 ÚEV z A etapy a 92 ÚEV z B etapy, pričom lehota na vyhlásenie zvyšných 159 ÚEV z A etapy už uplynula. Väčšina zostávajúcich ÚEV má spracované alebo rozpracované projekty ochrany pre ich vyhlásenie, proces vyhlasovania je však zdĺhavý z dôvodu zvýšených nárokov na prípravy zámeru vyhlásiť územie za chránené a jeho prerokovanie s vlastníkmi, užívateľmi a správcami dotknutých

pozemkov. V zmysle novely zákona č. 543/2002 Z. z. je potrebné upraviť spracované projekty ochrany tak, aby sa zvýšila ich výpovedná hodnota. V zmysle novely zákona č. 543/2002 Z. z. a jeho vykonávacej vyhlášky je potrebné prepracovať aj 95 projektov ochrany, ktoré boli predložené na príslušné orgány ochrany prírody a krajiny v roku 2013. K uvedenej úprave legislatívy spracovala ŠOP SR v r. 2014 návrh metodiky na vypracovanie projektu ochrany chráneného územia a jeho ochranného pásma.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- schváliť Metodiku na vypracovanie projektu ochrany chráneného územia a jeho ochranného pásma;
- v súvislosti s novelou zákona č. 543/2002 Z. z. a ďalších predpisov urýchliť proces vyhlasovania ÚEV;
- realizovať projekt ŠOP SR „Spracovanie programov starostlivosti o 131 chránených území“, ktorého súčasťou je aj spracovanie projektov ochrany pre vybrané územia za účelom ich vyhlásenia a vypracovať projekty ochrany pre ostatné územia, ktoré nie sú zahrnuté do projektu.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.3.:

Dosiahnuť priaznivý stav osobitne chránených častí prírody z hľadiska ochrany prírody podľa stanovených cieľových stavov.

Opatrenie 3.1.3.1.:

Zabezpečovať priaznivý stav osobitne chránených častí prírody a krajiny prostredníctvom zapojenia vlastníkov a užívateľov pozemkov aj uplatnením stimulačného opatrenia (finančný príspevok štátu a pod.).

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR, MO SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní v závislosti najmä od nastavenia operačných programov a objemu finančných prostriedkov, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

V priebehu obdobia 2006 – 2014 sa aktivity na zabezpečenie priaznivého stavu osobitne chránených častí prírody realizovali v rámci viacerých programov a projektov. Viac ako 440 vlastníkov a užívateľov na poľnohospodárskej pôde aktívne prispelo, z toho minimálne 90 subjektov využilo stimuly v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (ďalej len „PRV SR“) a minimálne 11 subjektov malo možnosť čerpať finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Do opatrení na lesnej pôde sa zapojilo viac ako 160 subjektov, z toho približne 130 čerpalo stimuly prostredníctvom PRV SR (podporu pre územia Natura 2000) a 8 subjektov využilo finančný stimul Environmentálneho fondu.

Opatrenie sa realizuje prostredníctvom manažmentu osobitne chránených častí prírody formou obhospodarovania zo strany vlastníkov a užívateľov približne v objeme zodpovedajúcom ročnému priemeru za všetky doteraz vyhodnotených roky. Nie je vylúčené, že tieto hodnoty sa medziročne znížia o počet tých, ktorým skončia viacročné záväzky uzatvorené v rámci PRV SR. Intenzita závisí od dotačnej politiky EÚ, miery využívania EÚ fondov a uplatňovania právnych nástrojov (novelou zákona č. 543/2002 Z. z. boli rozšírené formy spolupráce s vlastníkami, ale aj

správami a nájomcami dotknutých pozemkov; po dopracovaní metodických postupov sa predpokladá nastavenie manažmentu chránených území, ktoré bude akceptované zo strany dotknutých subjektov).

Pre vybrané chránené časti prírody a krajiny (územia sústavy Natura 2000, mokrade, slaniská, chránené druhy) sa realizujú projekty podporené najmä z finančného nástroja LIFE+, ktoré sú realizované so zapojením verejnosti.

V r. 2013 bol na úrovni MŽP SR schválený Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR pre EU programové obdobie 2014 – 2020 (ďalej len „PAF“), v ktorom boli stanovené prioritné ciele, opatrenia a predpokladané zdroje financovania. Tieto boli premietnuté do schváleného Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v maximálne možnej miere zapracovať aktivity do návrhu Programu rozvoja vidieka SR na r. 2014 – 2020 a do ďalších relevantných programov na využitie EÚ fondov;
- prípravu nových projektov (vrátane projektov LIFE+) zamerať na priority podľa PAF;
- zabezpečiť realizáciu pravidelnej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody v spolupráci s vlastníkami a užívateľmi pozemkov prostredníctvom ŠOP SR;
- prostredníctvom ŠOP SR a ďalších prijímateľov pomoci zabezpečiť realizáciu prebiehajúcich projektov LIFE+, ktorých súčasťou je spolupráca s vlastníkami a užívateľmi predmetných pozemkov, na ktorých sú naplánované projektové aktivity.

Termín plnenia: 2015

Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR

Opatrenie 3.1.3.2.:

Finančne pokryť nároky vlastníkov na kompenzáciu náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania vyplývajúcich zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) – od 1. októbra 2014

Informácia o plnení: opatrenie sa plní v rozsahu pridelených finančných prostriedkov, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný popis plnenia:

V období 2007-2014 bolo vydaných viac ako 160 rozhodnutí o priznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pre neštátne subjekty, vrátane rozhodnutí o doplatkoch finančnej náhrady k vydaným rozhodnutiam (dedičské konania, zistenie neznámych vlastníkov). Celkovo bolo neštátnym vlastníkom lesov v chránených územiach na základe rozhodnutí o priznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania, v období 2007-2014 vyplatených 12 313 966 €.

Už spomenutou novelou zákona č. 543/2002 Z. z. boli rozšírené formy spolupráce (zámena pozemkov, prenájom, zmluvná ochrana), ktorých využitie sa predpokladá nielen pre splnenie cieľov ochrany prírody, ale aj pre dosiahnutie dohody s vlastníkami a v neposlednom rade pre šetrenie finančných prostriedkov. Podrobnosti sú upravené v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 7/2014 Z. z. o podrobnostiach o obsahu žiadosti o vyplatenie finančnej náhrady, spôsobe výpočtu finančnej náhrady a spôsobe určenia výšky nájomného a výšky odplaty za zmluvnú starostlivosť pri náhradách za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 7/2014 Z. z.“).

Objem vyčlenených finančných prostriedkov závisí od možností rozpočtu kapitoly MŽP SR a MV SR na príslušný rozpočtový rok (v rámci realizácie programu ESO II. prešla oblasť financovania náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania na okresné úrady v pôsobnosti MV SR).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR vyčleniť finančné prostriedky na efektívne uplatnenie finančných nástrojov ochrany prírody.

Termín plnenia: 2015

Zodpovední: MŽP SR, MV SR

Strategický cieľ 3.1.4.:

Vytvoriť ekonomické a prevádzkové podmienky na zabezpečenie starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny so znížením dosahu na štátny rozpočet.

Opatrenie 3.1.4.1.:

Realizovať inštitucionálne opatrenie a vytvoriť ekonomické podmienky a nástroje na zníženie dosahu financovania výkonu ochrany prírody na štátny rozpočet:

- s cieľom eliminácie náhrady za obmedzovanie bežného obhospodarovania na neštátnych pozemkoch v 4. a 5. stupni ochrany v chránených územiach realizovať výkup a výmenu pozemkov,
- v praxi uplatniť výber vstupného do chránených území organizáciami ochrany prírody a krajiny (okrem SSJ, kde je systém zavedený) ako správcami pozemkov s účelovým využitím týchto zdrojov na starostlivosť o chránené územia.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. a prijatím nariadenia vlády SR č. 7/2014 Z. z. sa vytvorili predpoklady pre efektívne uplatnenie ekonomických nástrojov ochrany prírody. Ich uplatnenie bude závisieť od výšky finančných prostriedkov, spôsobu hodnotenia efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov, od kapacít zapojených inštitúcií ochrany prírody a od podpory dotknutých subjektov.

Dosiaľ sa výkup pozemkov vo vybraných chránených územiach realizoval len minimálne, v rámci projektov financovaných z finančného nástroja LIFE+ a inštitút predkupného práva štátu (zo štátneho rozpočtu) k pozemkom v chránených územiach sa nevyužil. Výmeny pozemkov v chránených územiach sa nerealizovali z dôvodu chýbajúcej legislatívy a tiež z dôvodu, že MŽP SR a organizácie v jeho pôsobnosti nespravujú pozemky vhodné na tieto účely. Výber vstupného sa realizoval v prístupných jaskyniach, ako aj v rámci Národného parku Slovenský raj (tu vstupné vyberali obce).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať metodické postupy a efektívne využiť ekonomické nástroje upravené novelou zákona č. 543/2002 Z. z.;
- určiť vhodné lokality pre výber vstupného a v spolupráci so samosprávou zabezpečiť výber vstupného do chránených území.

Termín plnenia: 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.5.:

Zachovať a vytvárať podmienky pre udržanie ekologickej stability krajiny.

Opatrenie 3.1.5.1.:

Aktualizovať Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky na základe reprezentatívnych geoeosystémov, navrhovanej súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000 a prehodnotenej národnej sústavy chránených území.

Časový horizont: 2016
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa neplnilo

Stručný opis plnenia:

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (ďalej len „generel“) spracovaný v r. 1992 v mierkach 1 : 500 000 a 1 : 2 000 000 bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 319/1992. V rámci generelu bolo vyčlenených 87 biocentier, následne bolo v r. 2000 v rámci aktualizácie generelu navrhnutých 138 biocentier. Aktualizovaný generel bol v r. 2001 premietnutý do Koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktorej záväzná časť bola schválená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 528/2002 Z. z.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- aktualizáciu generelu realizovať až po aktualizácii všetkých dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability, najmä v súvislosti s priemetom sústavy Natura 2000 a stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013)

Termín plnenia: 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.1.5.2.:

Zabezpečiť ochranu krajiny na báze územných systémov ekologickej stability prostredníctvom zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku a zákona o pozemkových úpravách.

Časový horizont: 2006 – 2015
Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR, MDVaRR SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní

Stručný opis plnenia:

Dokumenty územných systémov ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) patria v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v rámci územno-plánovacej činnosti k tzv. ostatným dokladom. Zásady a regulatívy ÚSES sa stanovujú na všetkých stupňoch územno-plánovacích dokumentácií, sú súčasťou ich záväzných častí. Územné plánovanie predstavuje základný nástroj priemetu zásad a prvkov ÚSES do plánovacích procesov. Všetky

dokumenty regionálneho systému ekologickej stability (ďalej len „RÚSES“) boli spracované v r. 1993 – 1995 podľa vtedy platného územno-správneho členenia Slovenska, t. j. pre územia 38 okresov. V období 2006 – 2010 SAŽP aktualizovala dokumentácie RÚSES vybraných okresov. V r. 2013 Slovenská agentúra životného prostredia ukončila projekt „Podpora ochrany lokalít Natura 2000 začlenením do celopriestorového systému ekologickej stability“, v rámci ktorého bolo zaktualizovaných 22 RÚSES. Aktualizácia dokumentov RÚSES vo zvyšných okresoch sa predpokladá v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Mieste územné systémy ekologickej stability (ďalej len „MÚSES“) obstaráva v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. obec. Vzhľadom na finančnú a časovú náročnosť spracovania dokumentov MÚSES sa tieto v rámci spracovania územno-plánovacej dokumentácie spracovávajú len sporadicky a v praxi ich spracovanie zvyčajne spočíva v priemete existujúcich prvkov RÚSES. Vypracovávanie projektov MÚSES sa priebežne realizuje aj v rámci projektov pozemkových úprav spracovávaných a schvaľovaných podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

V rámci úlohy „Zelená infraštruktúra (zlepšovanie ekologickej kvality krajiny prostredníctvom budovania zelenej infraštruktúry v SR)“ Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“):

- zabezpečovala súčinnosť pri schvaľovacom procese spracovaných dokumentov RÚSES v 22 okresoch SR spracovaných v rámci riešenia projektu „Podpora ochrany lokalít Natura 2000 začlenením do celopriestorového systému ekologickej stability“ v období 2009-2013. Začal proces schvaľovania spracovaných dokumentov RÚSES, v spolupráci s MŽP SR bol spracovaný návrh usmernenia k schvaľovaciemu procesu dokumentov RÚSES určeného okresným úradom (odborom starostlivosti o životné prostredie OSOŽP), ktoré v zmysle zákona zabezpečujú schvaľovanie tejto dokumentácie. Na okresné úrady po zapracovaní odborných stanovísk bolo odovzdaných 22 dokumentov RÚSES;
- pripravovala odborné podklady k Operačnému programu Kvalita životného prostredia a Akčnému plánu pre implementáciu opatrení Aktualizovanej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020,
- spolupracovala na príprave arboristických štandardov pre podmienky SR – činnosť v pracovnej skupine pre prípravu odborného dokumentu pripravovanom FZKI Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre,
- zúčastnila sa pracovných skupín „Zelená infraštruktúra, ÚSES, ekologické siete“ a „Vegetácia v krajine“ na workshope k príprave zákona o krajine (Krajina – Človek – Kultúra v dňoch 20.-21.5.2014 v Banskej Bystrici,
- analýza indikátorov ekosystémových služieb v rámci MAES (Mapovanie a hodnotenie ekosystémov a ich služieb) v súvislosti so žiadosťou MŽP SR o zaslanie stanoviska,
- do „Metodických pokynov na aktualizáciu dokumentov RÚSES“ (SAŽP, 2014) zapracovaný priemet sústavy Natura 2000 a stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zvelaďovanie prírodného kapitálu Európy“.

V rámci plnenia úlohy „Aktualizácia metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES“ :

- boli na základe analýzy spracovaných dokumentov RÚSES v období 2009-2013 a odborných posudkov k daným dokumentom identifikované problémové oblasti prieniku metodiky RÚSES k procesom tvorby územných plánov a problematike zelenej infraštruktúry,
- bol spracovaný návrh „Metodických pokynov na aktualizáciu dokumentov RÚSES“, následne zaslaný členom pracovnej skupiny na pripomienkovanie.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. iných zdrojov zabezpečiť finančné prostriedky na ukončenie aktualizácie RÚSES,
- metodiku ÚSES prehodnotiť na základe stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013)

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.6:

Vytvoriť podmienky a východiská pre revitalizáciu a tvorbu krajiny.

Opatrenie 3.1.6.1.:

Upraviť podmienky a vytvoriť ekonomické nástroje na revitalizáciu a tvorbu krajiny.

Časový horizont: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní

Stručný opis plnenia:

V rámci úlohy „Zelená infraštruktúra (zlepšovanie ekologickej kvality krajiny prostredníctvom budovania zelenej infraštruktúry v SR)“ sa realizovala:

- spolupráca pri príprave podkladov k podpore zelenej infraštruktúry v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia pre MŽP SR (návrh, stanovenie hodnoty ukazovateľov „aktivít B“ pre aktualizáciu 40 projektov regionálnych územných systémov ekologickej stability), príprava aktivít k národnému projektu).

V rámci úlohy „Integrovaná starostlivosť o krajinu – implementácia Európskeho dohovoru o krajine“ sa realizovala:

- spolupráca s MŽP SR pri príprave zákona o krajine a príprave Koncepcie ochrany krajiny (účasť na rokovaníach s MŽP SR, zabezpečenie workshopu k príprave zákona). Jedným z cieľov prípravy zákona i koncepcie je vytvorenie ekonomických nástrojov na revitalizáciu a tvorbu krajiny.

V rámci úlohy „Program obnovy dediny“:

Program obnovy dediny je jedným z ekonomických nástrojov na revitalizáciu a tvorbu krajiny v SR. Nositeľom programu na Slovensku je MŽP SR a cez rezort životného prostredia je zabezpečované aj jeho financovanie. Z tohto dôvodu sú dotácie orientované na environmentálne aspekty obnovy dediny a krajiny a na zvýšenie absorpčnej schopnosti vidieka pri čerpaní štrukturálnej pomoci:

- v r. 2014 zabezpečovala SAŽP prípravu dotačného programu na r. 2015 v dvoch oblastiach: Zlepšovanie kvality životného prostredia na vidieku a Zelená dedina. Cieľom Programu obnovy dediny vytvoriť ekonomické, organizačné a odborné predpoklady podpory vidieckych komunít k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životného prostredia, zachovávanie prírodných a kultúrnych hodnôt vidieckej krajiny a rozvoj environmentálne vhodných hospodárskych aktivít s dôrazom na identitu a špecifiká tohto prostredia. Cieľom oblasti Zelená dedina je podporovať špecifické činnosti zamerané na riešenie akútnych problémov vidieckych samospráv v oblasti starostlivosti o vidiecke životné prostredie, najmä zelenej infraštruktúry a starostlivosti o krajinu,

- v rámci Zlepšovanie kvality životného prostredia na vidieku 2015 sú podporované nasledovné činnosti:
    - Ochrana životného prostredia, environmentálna infraštruktúra,
    - Zlepšovanie environmentálneho povedomia a zvyšovanie informovanosti o hodnote vidieckej krajiny a jej propagácia,
  - v rámci Zelená dedina 2015 sú podporované nasledovné činnosti:
    - Ochrana a tvorba krajiny, realizácia zelenej infraštruktúry na vidieku,
    - Obnova a tvorba zelených verejných priestranstiev, oddychových a vzdelávacích zón.
- ŠOP SR a SAŽP sa podieľajú na príprave medzinárodného projektu na úrovni karpatského regiónu na podporu ekologickej konektivity a zelenej infraštruktúry.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať metodické postupy v SR na podporu zelenej infraštruktúry v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 podľa stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“(2013);
- predložiť návrhy projektov na riešenie prioritných úloh pri zabezpečení konektivity, odstraňovaní porúch v krajine a jej revitalizácii;
- vytvoriť nové ekonomické nástroje na revitalizáciu a tvorbu v pripravovanom zákone o krajine.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.1.6.2.:

Zosúladiť prístup ochrany prírody, ochrany pred povodňami a ochrany vôd k ochrane krajiny cez integrovaný manažment krajiny prostredníctvom integrácie hraníc chránených území.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Zosúladenie prístupu ochrany prírody, ochrany pred povodňami a ochrany vôd k ochrane krajiny prostredníctvom integrovaného manažmentu krajiny a integrácia hraníc chránených území vychádzalo z úlohy "Porovnanie prekryvu chránených území z titulu ochrany prírody, ochrany vôd a chránených ložiskových území", ktorú v r. 2005 spracoval Výskumný ústav vodného hospodárstva (ďalej len „VÚVH“) v spolupráci so ŠOP SR a so Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra (ďalej len „ŠGÚDŠ“). Uvedené zosúladenie hraníc bolo súčasťou náplne práce Pracovnej skupiny pre integrovaný manažment krajiny, ktorá pracovala do r. 2012. Pracovná skupina pracovala na vytvorení a naplnení Katalógu objektov krajinnno-ekologickej základne integrovaného manažmentu krajiny. Tento zámer sa v rámci rezortu v súčasnosti realizuje v zmysle zákona č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre priestorových informácií, ako aj v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami, podľa ktorého „Podkladom na predbežné hodnotenie povodňového rizika a plány manažmentu povodňového rizika je aj hodnotenie odtokových pomerov, podmienok na vznik povodní, ako aj podmienok na zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny. Ako podklad sa vypracuje súbor priestorových údajov Krajinnno-ekologická základňa integrovaného manažmentu krajiny o relevantných prvkoch abiotických komplexov krajiny v povodiach“.

Úloha „Integrovaná starostlivosť o krajinu – implementácia Európskeho dohovoru o krajine“ je zameraná na dlhodobé riešenie a tvorbu odborného a metodologického zázemia pre implementáciu dohovoru v Slovenskej republike. Jednou z podúloh je podpora inštitucionálneho a legislatívneho rámca plnenie úlohy v roku 2014 zamerané najmä na:

- spoluprácu pri tvorbe východísk a téz zákona o krajine v spolupráci s MŽP SR a formovanie východísk pre tvorbu návrhu koncepcie ochrany krajiny. K riešeniu danej problematiky sa viazali pracovné rokovania na MŽP SR v Bratislave (14. 3. 2014, 30.4.2014, 13.6. 2014, 14.11.2014) a odborné a organizačné zabezpečenie konferencie Krajina – Človek – Kultúra 2014 konanej formou interného workshopu v dňoch 20.-21.5.2014 v Banskej Bystrici. Konferenciu organizovala SAŽP pod gesciou MŽP SR v spolupráci s Technickou univerzitou Zvolen. Cieľom workshopu bolo formulovanie rámca a identifikovanie potrieb pre nový legislatívny predpis starostlivosti o krajinu v SR - návrh zákona o krajine. Program workshopu bol založený na aktívnej práci v jednotlivých paralelných sekciami – pracovných skupinách, kde sa kreovali zásady zákona starostlivosti o krajinu („Krajina a ochrana prírody, „Krajina a voda, distribúcia vody v krajine, prírodné procesy, hrozby, riziká, ekostabilizačné opatrenia, hydromeliračné opatrenia“, „Krajina a priestorové plánovanie, plánovacie procesy, manažment krajiny“, „Ekonomické nástroje starostlivosti o krajinu, ochranu prírody“, „Zelená infraštruktúra, ekologické siete, ÚSES, ekosystémové služby“, „Starostlivosť o zeleň, vegetácia v krajine, nelesná drevinová vegetácia, „Krajina a kultúrne dedičstvo, charakteristický vzhlad krajiny, historické krajinné štruktúry“, „Hospodárenie v krajine, poľnohospodárstvo, lesníctvo, kategória „leso-poľnohospodárska krajina“, „Participatívne plánovanie, cieľová kvalita krajiny“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- identifikovať miesta funkčných rozporov pri využití územia a hľadať možnosti využitia vlastností ekosystémov na ich zmiernenie prostredníctvom pripravovaného zákona o krajine.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.2. Druhovú ochranu a ochranu drevín

Strategický cieľ 3.2.1.:

Zaviesť systém výskumu a monitoringu chránených druhov európskeho a národného významu a nepôvodných druhov.

Opatrenie 3.2.1.1.:

Zapojiť vysoké školy, vedecké inštitúcie, prírodovedné múzeá do výskumu, monitoringu chránených druhov európskeho a národného významu a nepôvodných druhov.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“)

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

MŽP SR plní opatrenie prostredníctvom ŠOP SR, ktorá spolupracuje s univerzitami a vedecko-výskumnými pracoviskami pri zadávaní bakalárskych, diplomových a dizertačných prác, kde sú predmetom tém výskumné aktivity, monitoring a sledovanie úspešnosti rôznych

manažmentových opatrení. S niektorými vybranými univerzitami má ŠOP SR podpísané dohody o spolupráci (Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, Univerzita Konštantína Filozofa Nitra). Odborné inštitúcie sú zapojené do relevantných projektov ŠOP SR (prostredníctvom verejných obstarávaní), najmä projektu „Príprava a zavedenie monitoringu biotopov a druhov európskeho významu a zlepšenie prístupňovania informácií verejnosti“, ktorého výstupom bude o. i. vytvorenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu, ako aj jeho realizácia za jednotlivé roky. Aktivity boli zaradené medzi oprávnené v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Boli tiež vytvorené dve koordinačné rady pre monitoring a pre podávanie správ (podľa čl. 12 smernice 92/43/EHS a smernice 2009/147/ES), v ktorých sú zastúpené príslušné rezorty, vedecké inštitúcie, ako aj mimovládne organizácie.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zintenzívniť spoluprácu s vedecko-výskumnými organizáciami, spracovávať priebežný prehľad tém záverečných prác s ohľadom na potreby ochrany prírody;
- v spolupráci s MŠVVaŠ SR hľadať možnosť financovania prostredníctvom grantových agentúr aj pre takto zamerané projekty.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.2.2.:

Zabezpečiť podmienky na udržanie diverzity pôvodných druhov a dosiahnutie priaznivého stavu druhov z hľadiska ochrany prírody.

Opatrenie 3.2.2.1.:

Zabezpečovať ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov reguláciou výskytu nepôvodných druhov rastlín (najmä invázných) a nepôvodných druhov živočíchov a koordinovať aktivity vykonávané jednotlivými rezortmi vo vzťahu k inváznym druhom.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MPaRV SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Opatrenie bolo v r. 2006 – 2012 priebežne zabezpečované z rozpočtových prostriedkov MŽP SR a ŠOP SR. V r. 2010 – 2013 sa s ohľadom na výrazne skrátený rozpočet ŠOP SR, zabezpečuje regulácia výskytu ako súčasť bežnej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody. ŠOP SR vypracovala v r. 2004 materiál „Národná stratégia pre invázne druhy“, ktorý prezentuje hlavné ciele a kľúčové úlohy Slovenskej republiky na poli riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov a zároveň poukazuje na možnosti a nevyhnutnosť vzájomne koordinovať všetky aktivity a vykonávané opatrenia potrebné na predchádzanie alebo minimalizovanie nepriaznivého vplyvu invázných nepôvodných druhov na území Slovenskej republiky. Materiál bol viackrát aktualizovaný (naposledy v r. 2012), schválený zatiaľ nebol. Keďže sa problematika invázných druhov dostala do bazálnych úrovní legislatívy rezortu pôdohospodárstva, kde je previazaná s problematikou dotácie na plochu (podporná schéma EÚ na poľnohospodárskej pôde), je možné predpokladať, že sa v budúcich rokoch regulácia presunie vo väčšom rozsahu než doteraz, do bežného poľnohospodárskeho manažmentu. V súvislosti

s novelou zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z. a jeho vykonávacieho predpisu sa do národnej legislatívy zaradili invázne druhy živočíchov. V novele vyhlášky MŽP SR č. 158/2014 z 22.5. 2014 (ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 24/2003 Z.z.) je v prílohe č. 2 uvedený Zoznam invázných druhov živočíchov a spôsoby ich odstraňovania. Regulácia invázných druhov živočíchov je tu chápaná ako prevencia šírenia invázných druhov živočíchov a ich umiestnenie alebo likvidácia je riešená v súlade s osobitnými predpismi. V r. 2014 bolo schválené nariadenie EÚ k danej problematike a opatrenia na elimináciu invázných nepôvodných druhov rastlín boli zaradené ako oprávnené aktivity do Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020. Boju proti rozširovaniu invázných druhov sa venuje celá oblasť D Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (ďalej len „ANSOB“). Cieľom ANSOB je o. i. zabezpečiť, aby sa zmiernil negatívny vplyv invázných druhov na biodiverzitu a ekosystémy na Slovensku do r. 2020. Na splnenie cieľa boli v schválenom Akčnom pláne pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (ďalej len „akčný plán ANSOB“) navrhnuté opatrenia a úlohy, prostredníctvom ktorých bude cieľ plnený. V oblasti likvidácie invázných nepôvodných druhov rastlín fytoinšpektori Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave priebežne plnia pri kontrolách na mieste subjektov hospodáriacich na poľnohospodárskej pôde, kde pri zisteniach nariaďujú opatrenia na zamedzenie výskytu a ďalšie rozšírenia invázných druhov rastlín s následnými kontrolami, pričom v roku 2014 nebolo potrebné prijať následne opatrenia z dôvodu nedodržania povinností.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zvýšiť informovanie verejnosti o problematike invázných druhov rastlín a živočíchov vo verejných komunikačných prostriedkoch;
- na webovej stránke ŠOP SR zriadiť a priebežne aktualizovať záložku/súbor o invázných druhoch (medzinárodná a národná legislatíva, invázne druhy rastlín, invázne druhy živočíchov, aktuálny...);
- prostredníctvom ŠOP SR úzko spolupracovať so správcami líniových krajinných objektov (toky, železnice, cestné komunikácie), ako najčastejších vektorov šírenia invázných druhov rastlín – ponuka školení pre organizácie v oblasti poznávania invázných druhov rastlín, spôsobov likvidácie, zdieľanie poznatkov o výskyte invázných druhov rastlín;
- aktualizovať a schváliť dokument „Národná stratégia pre nepôvodné invázne druhy“;
- efektívne využiť existujúce možnosti financovania opatrení pre elimináciu invázných nepôvodných druhov.

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.2.:

Zaviest' monitoring vplyvu bariérových prvkov v krajine (pozemné komunikácie, elektrovedy a pod.) na početnosť živočíchov a realizovať technické opatrenia na zníženie mortality živočíchov na bariérových prvkoch v krajine.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „MDVaRR SR“), MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR každoročne eviduje a vyhodnocuje kolízne úseky stretov (náhodné strety) živočíchov s komunikáciami (číslo cesty, názov lokality, druh živočicha a v prípade informácií aj ich počet). Uvedené informácie slúžia ako podklady pri rôznych rokovaniach s príslušnými úradmi, NDS a.s., SSC a ďalšími zainteresovanými subjektmi, pričom sa zdôrazňuje potreba zabezpečenia opatrení na zabránenie kolízií, či už s cestnou alebo železničnou sieťou a navrhujú sa potrebné riešenia. Uvedené informácie ŠOP SR poskytuje aj Výskumnému ústavu dopravnému v Žiline, ktorý zhromažďuje údaje ako jeden z podkladov k vyhodnoteniu fragmentácie krajiny. V čase jarnej migrácie obojživelníkov ŠOP SR každoročne zabezpečuje na problematických úsekoch komunikácií inštaláciu fóliových zábran a následný prenos obojživelníkov cez teleso cesty, čím každoročne zachráni približne 40–50 tisíc obojživelníkov, prevažne žiab. V r. 2007 ŠOP SR zdokumentovala všetky migračné bariéry rýb na vybraných veľkých a stredných tokoch SR a zistila ich priechodnosť pre ryby. Na základe zistených údajov bola vypracovaná „Metodika mapovania a dokumentácie bariér“, ktorá bola odkonzultovaná s vybranými ichtyológmi SRZ a hydrobiológmi ŠOP SR, ako aj so zástupcami VÚVH a Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. (ďalej len „SVP“). V r. 2008 bolo mapovanie vyhodnotených a z vyše 600 posudzovaných migračných bariér sa vytipovalo takmer 60 hlavných a vyše 60 ďalších priorit na ich spriechodnenie. V r. 2013-2014, v rámci projektu financovaného zo štrukturálnych fondov, bola spracovaná metodická príručka pre posudzovanie, navrhovanie a monitorovanie rybovodov „Spriechodňovanie bariér na tokoch“, ktorá bola schválená MŽP SR, je dostupná na internetovej stránke ŠOP SR a plánuje sa aj jej tlačaná verzia. Metodická príručka slúži na posúdenie vhodnosti navrhovaných rybovodov na existujúcich bariérach na tokoch a všetkým posudzovateľom malých vodných elektrární a tiež pracovníkom štátnej správy, ako jeden z podkladov pre komplexné posúdenie všetkých zmien vlastností vodných útvarov vyvolaných hydromorfologickými zmenami.

ŠOP SR priebežne vykonáva kontrolu úhynu vtákov pod stĺpmi elektrického vedenia, ako aj účinnosti realizovaných technických opatrení na zníženie mortality vtáctva na „stĺpoch smrti“. V prípade nálezu uhynutých vtákov pod stĺpmi el. vedenia zamestnanci ŠOP SR nahlásia nález na príslušný orgán ochrany prírody, ktorý môže nariadiť správcovi siete vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov. Tieto podklady a spolupráca s mimovládnyimi organizáciami boli využité pri niektorých projektoch (napr. projekty LIFE+ „Energia v krajine – elektrické vedenia a ochrana prioritných druhov vtákov v územiach Natura 2000“ v spolupráci s Ochranou dravcov na Slovensku, distribučnými spoločnosťami a Univerzitou veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach; „Ochrana orla krikľavého na Slovensku“, „Ochrana orla kráľovského v slovenskej časti Karpát“ a i.).

MDVaRR SR je gestorom výskumnej úlohy „Monitoring a analýza životného prostredia“, ktorá bola v r. 2009 - 2014 realizovaná každoročne, pričom jej súčasťou bolo sledovanie environmentálnych indikátorov významných z hľadiska hodnotenia stavu a ochrany biodiverzity na Slovensku. V rámci toho bola sledovaná fragmentácia ekosystémov v krajine dopravnou infraštruktúrou (priemerná veľkosť nefragmentovaných parciel a frekvencia rozdelenia územia s hraničnými parcelami). Výskumná úloha sa venovala tiež migračným objektom významným z hľadiska defragmentácie ekosystémov v krajine dopravnou infraštruktúrou a návrhom opatrení. MDVRR SR v r. 2015 pripravuje aj realizáciu ďalšej výskumnej úlohy, ktorá bude zameraná na riešenie konfliktu dopravnej infraštruktúry a biokoridorov.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- využiť relevantné programy fondov EÚ v r. 2014-2020 (Operačný program Kvalita životného prostredia 2014-2020, Operačný program integrovaná infraštruktúra 2014–2020, LIFE a i.);
- spolupracovať s MDVaRR SR pri projektovaní líniových stavieb s cieľom eliminovať bariérový efekt týchto stavieb (ekodukty, premostenia) v rámci implementácie stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra - zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013);

- spolupracovať so správcami nadzemných elektrických vedení a s mimovládnyimi organizáciami pri eliminácii vplyvov el. vedení na vtáky.

Termín plnenia: 2016

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.3.:

Vyčleniť finančné zdroje na realizáciu opatrení pre chránené druhy rastlín a chránené druhy živočíchov najmä na záchranu kriticky ohrozených druhov rastlín a živočíchov podľa schválených programov záchrany.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

V priebehu rokov 2006 – 2014 MŽP SR vyčleňovalo každoročne na záchranu ohrozených druhov rastlín a živočíchov finančné čiastky v rámci schváleného Plánu hlavných úloh ŠOP SR na príslušný kalendárny rok. ŠOP SR zabezpečila vypracovanie programov záchrany pre vytipované druhy rastlín a živočíchov a po ich schválení zabezpečovala realizáciu jednotlivých opatrení na ich záchranu a to prevažne monitoring výskytu a manažmentové opatrenia, ako napr. kosenie, výrubu náletových drevín, telemetria, pri dravcoch zabezpečovala aj stráženie hniezd a krúžkovanie. V rámci týchto rokov sa realizovali opatrenia pre 15 druhov chránených živočíchov a 21 druhov chránených rastlín.

Opatrenia vyplývajúce zo schválených programov záchrany sa pri niektorých druhoch realizovali v rámci projektov financovaných zo štrukturálnych fondov. Z programu Operačný program Životné prostredie 2007 – 2013 sa realizovali programy záchrany druhov blatniak tmavý, motýle rodu *Maculinea*, zubor hrivnatý, alkana farbiarska a jesienka piesočná. Z programu LIFE+ boli opatrenia financované pre vzácne druhy motýľov, pre vtáky (chochlačka bieloooká, kulík riečny, bocian čierny, chavkoš nočný, bučiak veľký, volavka striebriстая, drop fúzatý, orliak morský, orol kráľovský, orol krikľavý, sokol rároh, sokol červenonohý, dážďovník tmavý, strakoš kolesár, ľabtuška poľná, brehuľa hnedá, rybárik riečny, včelárík zlatý a i.), i cicavce (hraboš severský panónsky, netopiere).

Ďalšie opatrenia pre vybrané druhy chránených živočíchov sa realizujú v rámci plnenia úloh PHÚ ŠOP SR – praktická starostlivosť o chránené živočíchy ako aj starostlivosť o hendikepované živočíchy. Novelou zákona o ochrane prírody a krajiny č. 506/2013 Z.z. (č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov) ŠOP SR plní funkciu chovnej a rehabilitačnej stanice, uhrádza výdavky spojené so starostlivosťou o choré, zranené alebo poškodené chránené živočíchy a vedie ich evidenciu.

Toto opatrenie je podporované aj v ANSOB v oblasti A Ochrana prírody, kde jedným z cieľov je zastaviť zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov, najmä tých, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a dosiahnuť merateľné zlepšenie ich stavu.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v súlade s PAF a v súlade so stanovenými indikátormi pre Operačný program Kvalita životného prostredia 2014–2020 prostredníctvom ŠOP SR vypracovať a realizovať projekty na podporu zlepšenia stavu a ochrany vybraných ohrozených druhov a ich biotopov.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.4.:

Pri delimitácii pozemkov z PPF do LPF zohľadňovať požiadavku udržania podmienok biologickej diverzity a realizovať prevenciu pred zavádzaním nepôvodných druhov do ekosystémov.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MPaRV SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Delimitácia poľnohospodárskej pôdy na lesné pozemky sa realizuje v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov len vo výnimočných prípadoch, pod gesciou pôdnej služby a na základe záväzného stanoviska orgánu štátnej správy lesného hospodárstva a orgánu ochrany prírody a krajiny.

V ANSOB a jej oblasti C Ochrana biodiverzity v štátnej politike poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva je viacero opatrení, ktoré by túto požiadavku mali zohľadniť.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.2.2.5.:

Pri zavádzaní nových foriem hospodárenia v krajine dbať na udržiavanie podmienok pre zachovanie biodiverzity pôvodných druhov živočíchov a rastlín.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MPaRV SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní

Predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Opatrenie sa plní uplatňovaním príslušných ustanovení druhej časti zákona č. 543/2002 Z. z. týkajúcich sa všeobecnej ochrany rastlín a živočíchov a prostredníctvom vyjadrení orgánu ochrany prírody v konaniach podľa osobitných predpisov.

Za oblasť lesného hospodárstva je splnenie opatrenia zabezpečené naplňaním opatrení a cieľov Národného lesníckeho programu, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky, pričom zabezpečenie biodiverzity a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch je jednou z priorit programu. Plnenie bude zabezpečené taktiež prostredníctvom ANSOB a akčného plánu pre ANSOB.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Strategický cieľ 3.2.3.:

Vytvoriť transparentný systém zodpovednosti za stav populácií chránených druhov a starostlivosti.

Opatrenie 3.2.3.1.:

Zosúladiť právne predpisy ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva tak, aby nedochádzalo k prekrytiu právneho režimu pri chránených druhoch živočíchov.

Časový horizont: 2008

Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR

Informácia o plnení: opatrenie splnené

Stručný opis plnenia:

Zásadný nesúlad v právnych predpisoch na úseku ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva bol odstránený prijatím zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 344/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve (vrátane novely vyhláškou č. 489/2013 Z. z.), resp. vyhláškou MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov. Ďalšie drobné úpravy odstraňujúce nesúlady v právnych predpisoch na úseku ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva boli, resp. budú riešené v rámci čiastkových novelizácií týchto predpisov (napríklad nakladanie s nájdenými chránenými živočíchmi a pod.).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.2.3.2.:

Upraviť všeobecnú ochranu nerastov a skamenelín, zaviesť inštitút kontroly vývozu vzácnych, ojedinelých nerastov a skamenelín kontrolou všetkých vývozov.

Časový horizont: 2007

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

MŽP SR pripravovalo nový zákon o ochrane prírody a krajiny, ktorý mal komplexne riešiť problematiku ochrany prírody vrátane všeobecnej ochrany nerastov a skamenelín. Keďže sa pristúpilo len k novele zákona, ktorá bola zameraná na iné oblasti ochrany prírody, nebol vytvorený priestor na riešenie tohto opatrenia. Vzhľadom na časové hľadisko (časovým rámcom plnenia koncepcie je r. 2015) opatrenie nebude možné splniť.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- opatrenie riešiť v rámci najbližšej vhodnej zmeny legislatívy ochrany prírody

Strategický cieľ 3.2.4.:

Zabezpečiť účinný systém ochrany drevín v krajine.

Opatrenie 3.2.4.1.:

Metodicky pomáhať obciam pri výkone štátnej správy na úseku ochrany drevín.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR v spolupráci s MŽP SR vydala odbornú-metodickú príručku „Obce a ochrana drevín“. Pri výkone štátnej správy sú obce usmerňované príslušnými okresnými úradmi a to na základe podnetu a žiadosti obcí, ktoré sa na orgány ochrany prírody obracajú s konkrétnymi problémami alebo v rámci kontroly preneseného výkonu štátnej správy, poukázaním na nedostatky v konaniach týkajúcich sa výrubu drevín. ŠOP SR poskytuje obciam odborné poradenstvo spočívajúce najmä vo vypracovaní odborných stanovísk, určovaní spoločenskej hodnoty drevín a spracovaní dokumentov starostlivosti o dreviny. Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. došlo k úprave ustanovení o ochrane drevín.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- aktualizovať metodický pokyn so zameraním na uplatňovanie zmien v oblasti ochrany drevín.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.2.5.:

Vytvoriť reprezentatívnu sieť chránených stromov a ich skupín, zameranú na pôvodné druhy.

Opatrenie 3.2.5.1.:

Doplniť sústavu chránených stromov o všetky chýbajúce pôvodné druhy drevín.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

Splnenie opatrenia si vyžadovalo vytvoriť potenciál stromov chýbajúcich domácich druhov v existujúcej sústave chránených stromov Slovenska. Na základe doterajších poznatkov praxe, zdrojov odbornej literatúry a odporúčaní dendrológov vysokých škôl, výskumných ústavov a arborét bol vytvorený zoznam pôvodných druhov drevín (stromov) Slovenska. Počet druhov bol 67, z toho 32 bolo zastúpených v sústave chránených stromov. Chýbajúce druhy (35) tvorili dreviny vyskytujúce sa v prírode v rastovom type strom, strom alebo ker, alebo ker alebo strom a navyše museli spĺňať určité hodnotové kritériá na ich vyhlásenie za chránené. Vzhľadom na uvedené nebolo ľahké získať potenciál stromov týchto druhov. Nakoľko aktívne vyhľadávanie v období tvorby sústavy Natura 2000 nebolo možné (chýbajúce personálne a finančné zabezpečenie), boli ŠOP SR zrealizované dve akcie s cieľom získať potrebné informácie o drevinách od majiteľov, správcov a nájomcov pozemkov a iných záujmových skupín. Podnety, ktoré prišli na výzvy uvedených dvoch akcií, obsahovali druhy síce domáce, ale len tie, ktoré boli už zastúpené v existujúcej sústave chránených stromov. Takže nebolo možné vytvoriť potenciál na dobudovanie sústavy chránených stromov o chýbajúce pôvodné druhy. Chýbajúce druhy sú z dendrologického hľadiska špecifickými a vyhľadávanie či už aktívne alebo pasívne môže priniesť podnety len veľmi ojedinele, často náhodne a v dlhodobom časovom horizonte.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- posilniť capacity ŠOP SR.

Opatrenie 3.2.5.2.:

Zabezpečiť praktickú starostlivosť o chránené stromy.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Starostlivosť o chránené stromy sa zabezpečuje formou realizácie programov starostlivosti a záchrany, alebo súhlasom okresného úradu v sídle kraja k spôsobu ošetrovania chráneného stromu podľa § 49 zákona č. 543/2002 Z. z. Realizácia opatrenia (praktickej starostlivosti) závisí od výšky poskytnutých finančných prostriedkov, či už zo strany štátu, vlastníka pozemku na ktorom chránené stromy rastú, obcí (mimo vlastníctva pozemku) alebo z iného zdroja (sponzori). Potreba finančných prostriedkov na zabezpečenie starostlivosti o chránené stromy bola v sledovanom období naplnená len v r. 2007. V ostatných rokoch bola pod úrovňou základnej potreby. Pre zabezpečenie jednotného postupu a za účelom zvýšenia kvality starostlivosti o chránené stromy (nielen ošetrovania) organizačnými útvarmi ŠOP SR bola v r. 2010 vydaná metodická príručka „Ochrana a starostlivosť o chránené stromy“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. z iných zdrojov zabezpečiť finančné prostriedky na praktickú starostlivosť o chránené stromy prostredníctvom ŠOP SR;
- podľa potreby každoročne vypracúvať prostredníctvom ŠOP SR programy starostlivosti o chránené stromy.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.3. Výchova a vzdelávanie

Strategický cieľ 3.3.1.:

Zabezpečiť funkčný systém environmentálnej výchovy zameranej na ochranu prírody a krajiny.

SAŽP v r. 2014 realizovala činnosti hlavne v týchto 4 oblastiach:

1. Výkon štátnej správy

Odborná príprava na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov zamestnancov štátnej správy starostlivosti o životné prostredie na úseku ochrany prírody a krajiny - K skvalitneniu výkonu štátnej správy starostlivosti o životné prostredie na úseku ochrany prírody a krajiny prispieva aj odborná príprava na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov. Uvedenú odbornú prípravu realizuje SAŽP v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462//2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie. V r. 2014 absolvovalo odbornú prípravu 21 zamestnancov okresných úradov (odborov starostlivosti o životné prostredie) a 37 zamestnancov obcí, ktorí vykonávajú štátnu správu starostlivosti o životné prostredie na úseku ochrany prírody a krajiny.

Akreditovaný vzdelávací program: „Ochrana prírody a krajiny“ - Pre pracovníkov v oblasti ochrany prírody a krajiny je určený aj akreditovaný vzdelávací program SAŽP „Ochrana prírody a krajiny“. Vzdelávací program, ktorý obsahuje 7 modulov, bol spracovaný na základe analýzy a identifikácie vzdelávacích a tréningových potrieb u odborných pracovníkov ochrany prírody a krajiny realizovanej v rámci projektu zo štrukturálnych fondov „Systém kontinuálneho vzdelávania“. Hlavným zámerom takto koncipovaného vzdelávacieho projektu je prehĺbiť špecifické (odborné) kompetencie pracovníkov ochrany prírody a krajiny prostredníctvom „odborných modulov“ (vybrané aspekty ochrany prírody a krajiny, lesné hospodárstvo a poľovníctvo, územné plánovanie, urbanizmus a krajina, základy projektového manažmentu), ale aj tzv. všeobecné kompetencie prostredníctvom „všeobecných modulov“ (osobné rozvojové portfólio, regionálna politika a trvalo udržateľný rozvoj, právne myslenie a logika).

2. Výchova a vzdelávanie

Na túru s NATUROU - školský program zameraný na mapovanie biodiverzity na Slovensku prebiehajúci prostredníctvom webového portálu www.snaturou2000.sk. Hlavným edukačným cieľom je budovanie vzťahu k prírode a podpora tímovej práce žiakov s využitím informačno-komunikačných technológií. K 18. 12. 2014 bolo registrovaných 143 prieskumných skupín, 942 zapojených žiakov a učiteľov, 248 mapovaných lokalít, 2 105 vložených záznamov mapovaných druhov.

Prírodovedecká súťaž - *Hypericum* - zameriava sa na poznávanie prírodných hodnôt aj na kultúrne dedičstvo jednotlivých oblastí Slovenska. Cieľovou skupinou sú žiaci základných škôl vo veku 10 – 15 rokov. V školskom roku sa do 18. ročníka súťaže zapojilo 36 žiakov z 12 základných škôl. Súťaž sa realizovala dňa 17. júna 2014 pri príležitosti medzinárodného dňa biodiverzity v Stredisku environmentálnej výchovy SAŽP Dropie, nachádzajúcom sa v CHVÚ Ostrovné lúky. Nosnou témou bolo: Žitný ostrov a CHVÚ Ostrovné lúky (Natura 2000).

Kampaň Oči na stopkách - školská kampaň a reportérska súťaž v rámci školského programu Na túru s NATUROU. Zameraná je na informovanie verejnosti o pozitívnom a negatívnom správaní sa človeka k prírode. Poslaním kampane je prostredníctvom reportáží otvárať ľuďom oči a odhaľovať pravdu o ich vzťahu k prírode. V školskom roku 2013/2014 sa do IV. ročníka súťaže zapojili školy prostredníctvom 33 príspevkov, ktoré publikovali v rámci školského programu Na túru s NATUROU v rubrike Spravodajca – Oči na stopkách. Súťaže sa zúčastnilo 9 prieskumníkov zo 7 prieskumných skupín.

3. Spolupráca s obcami a mimovládnyimi organizáciami

Interaktívna výstava - VODA je život – interaktívna výstava je jedným z výstupov projektu Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania v súlade s Rámcovou smernicou o vode. Účastníkmi projektu boli: VÚVH – nositeľ projektu, SAŽP a mimovládna organizácia DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie. Projekt sa skončil v decembri 2013. V rámci tohto roka putovala výstava v r. 2013 po viacerých miestach Slovenska. V r. 2014 sa SAŽP podarilo zrealizovať výstavu v Europa SC Banská Bystrica (20. 6 – 4. 7. 2014). Výstavu si mohli prezrieť nielen žiaci a študenti, ale aj široká verejnosť.

4. Medzinárodná spolupráca

BEAGLE – školský on-line medzinárodný projekt o biologickej diverzite. Prístupný je na portáli www.beagleproject.org. pre všetky školy v Európe, ktoré vkladajú na portál údaje o prebiehajúcich fenologických fázach stromov a monitorujú biologickú diverzitu. V . 2014 sa

do projektu registrovalo 30 nových škôl. K 18. 12. 2014 bolo v rámci projektu zaznamenaná prvenstvo v počte prihlásených škôl a tried (136 škôl a 308 tried).

Metodická príručka a pracovné listy: v roku 2014 bola vydaná príručka a metodické listy Hodnoty Dunaja pre základné školy, budúce generácie (1 500 ks). Metodická príručka je výstupom medzinárodnej spolupráce Slovenska a Maďarska v rámci projektu: Hodnoty Dunaja pre základné školy, budúce generácie Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013.

Opatrenie 3.3.1.1.:

Dobudovať materiálnu základňu pre realizáciu výchovy k ochrane prírody v chránených územiach.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR má k dispozícii celkovo 14 funkčných informačných stredísk ochrany prírody (Národný park Poloniny, Pieninský národný park, Národný park Muránska planina, Národný park Veľká Fatra, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj, Regionálne centrum ochrany prírody Prešov, Chránená krajinná oblasť Latorica, Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty, Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty, Chránená krajinná oblasť Horná Orava, Chránená krajinná oblasť Poľana, Chránená krajinná oblasť Ponitrie, Karpatské stredisko pre mokrade - ŠOP SR Banská Bystrica), ktoré najmä počas letnej turistickej sezóny poskytujú návštevníkom chránených území informácie z oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Jedenásť z týchto stredísk bolo sprevádzkovaných v období od r. 2006, z fondov EÚ a iných zdrojov (najmä Švajčiarsky finančný mechanizmus). V pôsobnosti ŠOP SR je k dispozícii celkovo 79 náučných chodníkov a náučných lokalít (počet chodníkov bol po minulé roky uvádzaný aj s chodníkmi zriadenými inými subjektmi, ktoré mali organizačné zložky vo svojom území; terajší počet zahŕňa iba vlastné chodníky, ktorých zriaďovateľom je ŠOP SR), z toho bolo v období rokov 2006 – 2012 novo otvorených 39, vybudovaný bol vstupný areál NPP Belianska jaskyňa, NPP Dobšinská ľadová jaskyňa. V NPP Dobšinská ľadová jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne a NPP Harmanecká jaskyňa sa inovovala technická infraštruktúra (prehliadkové chodníky, elektrická inštalácia).

Do r. 2015 sa plánuje vybudovať ešte 13 náučných chodníkov v rôznych chránených územiach SR. Všetky organizačné zložky ŠOP SR spolupracujú na budovaní a tvorbe nových náučných zariadení v prírode aj s inými subjektmi vo svojich regiónoch (spolupráca s mestami, obcami, turistickými združeniami a pod). Organizačné zložky ŠOP SR v rámci realizovaných projektov z Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013 a iných projektov plánujú do konca r. 2015 materiálne vybaviť jednotlivé organizačné zložky výpočtovou, audiovizuálnou a didaktickou technikou.

V projekte „Zabezpečenie starostlivosti o mokrade Slovenska, zvyšovanie environmentálneho povedomia o mokradiach a budovanie kapacít“ (2009 – 2014) je zahrnuté budovanie informačných stredísk a materiálne dobudovanie pre informačné strediská v Banskej Bystrici, v Banskej Štiavnici, v Hornej Orave a Školu ochrany prírody vo Varíne, ktoré boli vybavené fotodokumentačnou technikou a v r. 2015 budú vybavené mikroskopmi a ďalekohľadmi. Z projektu financovaného zo Švajčiarskeho finančného mechanizmu boli zabezpečené školenia pre zamestnancov organizačných útvarov ŠOP SR v oblasti environmentálnej výchovy.

Zvyšovanie povedomia verejnosti realizujú rovnako aj ďalšie inštitúcie MŽP SR – Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva (ďalej len „SMOPaJ“) a ZOO Bojnice, ako aj ďalšie inštitúcie hlavne z projektov LIFE+.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

V rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. z iných zdrojov

- vybaviť existujúce informačné strediská ochrany prírody, Školu ochrany prírody vo Varíne a jednotlivé organizačné útvary ŠOP SR didaktickou, výpočtovou a audiovizuálnou technikou;
- zrekonštruovať Informačné stredisko ochrany prírody BURDA v Národnom parku Muránska Planina;
- dovybaviť a otvoriť informačné stredisko ochrany prírody Slaná voda, zriadiť stálu výstavu;
- zabezpečiť rekonštrukciu existujúcich náučných chodníkov a náučných lokalít a vybudovať a otvoriť nové náučné chodníky;
- zabezpečiť zlepšené fungovanie Školy ochrany prírody vo Varíne pri správe NP Malá Fatra ako regionálneho a celoslovenského pracoviska;
- vyriešiť majetkovo-právne vzťahy na všetkých nevyriešených lokalitách vstupných areálov a vstupov do sprístupnených jaskýň – priorita: jaskyňa Driny a Gombasecká jaskyňa, doriešiť stav pri Demänovskej jaskyni slobody;
- zabezpečiť materiálnu základňu pre realizáciu výchovy k ochrane prírody vybudovaním alebo rekonštrukciou vstupných areálov pri jaskyni Driny, Demänovskej jaskyni slobody a Gombaseckej jaskyni;
- obnoviť existujúce informačné strediská pri jaskyni Domica, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa;
- verejne dostupné priestory pri jednotlivých pracoviskách využívať na vhodnú formu environmentálnej výchovy;
- uplatniť nové technológie pre sprostredkovanie informácii verejnosti.

Termín plnenia: 2015-2016

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.3.1.2.:

Prepojiť školskú a mimoškolskú výchovu k ochrane prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŠVVaŠ SR

Informácia o plnení: opatrenie je splnené

Stručný opis plnenia:

Základným pedagogickým dokumentom základnej a strednej školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie, je Školský vzdelávací program vypracovaný v súlade so Štátnym vzdelávacím programom. Súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu sú environmentálne, ekonomické a sociálne aspekty trvalo udržateľného rozvoja a globálneho vzdelávania. Vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju a globálna výchova nie sú samostatnými predmetmi, ale svojou nadpredmetovou problematikou sú zakotvené v obsahu jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov školských vzdelávacích programov základných a stredných škôl. Zdôrazňujú sa najmä v predmetoch vzdelávacích oblastí Príroda a spoločnosť, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty, pričom sa obsah učebných predmetov nemení, ale je zdôraznený ich environmentálny charakter, alebo si školy vytvárajú samostatný predmet environmentálna výchova.

Prepojenie výchovno-vzdelávacieho procesu mimoškolskými činnosťami detí a žiakov v oblasti výchovy k ochrane prírody a krajiny sa realizuje rôznymi metódami a formami práce, a to v rámci projektového vyučovania, širokého spektra aktivít alebo spolupráce s organizáciami s environmentálnym zameraním, centrami a strediskami environmentálnej výchovy alebo ochranárskymi združeniami v regióne školy. K aktivitám environmentálnej výchovy a vzdelávania patrí napríklad zapájanie sa škôl do projektov s environmentálnym zameraním ako sú Enviroprojekt (rozvojový projekt MŠVVAŠ SR) a Zelená škola (medzinárodný environmentálny program). MŠVVAŠ každoročne zabezpečuje Konferenciu environmentálnej výchovy a etickej výchovy, ako sprievodný program Medzinárodného festivalu filmov o trvalo udržateľnom rozvoji Ekotopfilm. ŠOP SR a SAŽP vydali metodické materiály a manuály pre školy a učiteľov a zabezpečili zaškolenie pedagógov vo svojej pôsobnosti.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžadujú sa

Strategický cieľ 3.3.2.:

Zlepšiť vzťah verejnosti k ochrane prírody a krajiny.

Opatrenie 3.3.2.1.:

Zvýšiť účinnosť pôsobenia na verejnosť prostredníctvom masmédií, rozšírenia edičnej činnosti a ďalšími výchovno-propagačnými akciami s cieľom zlepšenia jej vzťahu k ochrane prírody.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Prostredníctvom MŽP SR boli v celoslovenských a regionálnych médiách uverejňované informácie týkajúce sa ochrany prírody, chránených území, rôznych akcií a aktivít v rámci významných environmentálnych dní, pripravovaných konferencií a seminárov v rámci výročí vyhlásenia chránených území, aktivít z praktickej ochrany prírody, rôznych významných regionálnych a cezhraničných organizovaných podujatiach. Rozvinutá je spolupráca s rôznymi združeniami a organizáciami v rámci spoločných projektov, spolupráca na tvorbe propagačných materiálov, budovaní náučných chodníkov, tvorbe environmentálnych výučbových programov. Na regionálnej úrovni je vybudovaná dobrá spolupráca medzi regionálnymi štruktúrami ŠOP SR a s orgánmi štátnej a verejnej správy, samosprávy. Tieto zložky sa spoločne podieľajú na zvyšovaní informovanosti a zlepšenia komunikácie medzi verejnosťou, vlastníckmi území a návštevníkmi chránených území.

V rámci edičnej činnosti prebiehajú v jednotlivých organizačných zložkách ŠOP SR projekty z rôznych operačných programov a programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce, ktoré majú časť aktivít zameraných na informovanie verejnosti o chránených územiach. V období r. 2006 – 2014 boli vydané tlačoviny na rôzne témy zamerané na problematiku ochrany prírody a životného prostredia: knihy o územiach Natura 2000, letáky, brožúry, interaktívne publikácie, pracovné zošity, kalendáre, plagáty, návštevne poriadky, environmentálne výučbové programy, putovné výstavy, informačné banery o národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, lokalitách svetového prírodného dedičstva a medzinárodných dohovoroch a iniciatívach, ilustrovaní sprievodcovia, pohľadnice, samolepky, pexesá, magnetky, tašky, perá, DVD a filmy (napr. o mokradiach a ramsarských lokalitách na Slovensku, o mapovaní a monitoringu vtákov v chránených vtáčích územiach na Slovensku, územiach európskeho významu atď.) a pod. Do

konca r. 2015 sa pripravuje natočenie krátkeho náučného filmu o druhoch Natura 2000 pre školskú mládež a verejnosť, filmu o ochrane zubra hrivnatého a dvoch filmov o projekte a o Národnej prírodnej rezervácii Dobročský prales a o Karpatských bukových pralesoch. V tomto období sa plánuje tlač materiálov zameraných na propagáciu chránených území a druhov Natura 2000 (sady skladačiek o národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, sprievodcovia po náučných chodníkoch a lokalitách, 2 druhy skladačiek o biotopoch, manuál o budovaní náučných zariadení v prírode). V budúcnosti sa pripravujú ďalšie projekty zamerané na pôsobenie verejnosti v oblasti ochrany prírody a životného prostredia.

ŠOP SR prostredníctvom pracovníkov environmentálnej výchovy a odborných pracovníkov správ národných parkov a chránených krajinných oblastí úzko a dlhodobo spolupracuje so školami a inými výchovno-vzdelávacími organizáciami vo svojich regiónoch, v rámci mimoškolskej výchovy poskytujú prednášky, besedy, sprievody do chránených území a rôzne aktivity zamerané práve na propagáciu chránených území. V hodnotenom období sa uskutočnilo niekoľko tisíc rôznych prednášok, besied, exkurzií do chránených území, environmentálnych programov spojených eko-výchovnými aktivitami, ktorých sa zúčastnilo približne 200 000 osôb rôznych cieľových skupín. Z analýzy daného obdobia je možné jednoznačne skonštatovať zvyšujúci sa záujem verejnosti o aktivity environmentálnej výchovy. Od 1. júla 2014 sa na Riaditeľstve ŠOP SR zriadil samostatný odbor environmentálnej výchovy a medzinárodnej spolupráce a od 16. júla 2014 dodatkom č. 1 k organizačnému poriadku oddelenie EV výchovy Riaditeľstva ŠOP SR spolu so Správou Národného parku Malá Fatra zabezpečuje prevádzku Školy ochrany prírody.

ŠOP SR, ako aj SAŽP, SMOPaJ a ZOO Bojnice realizovali aktivity aj s podporou EÚ fondov a ďalších finančných mechanizmov.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- pokračovať v osvedčených a úspešných aktivitách;
- uplatniť nové technológie pre sprostredkovanie informácií verejnosti;
- umožniť vývoj viacerých variantov environmentálnej výchovy – tlačové výstupy, multimediálne výstupy, jednorazové a opakované akcie, uplatniť súťaže návrhov pre realizáciu environmentálnych programov a produktov;
- vytvoriť systém pravidelného poskytovania a zverejňovania tlačových správ a konferencií, videí, rozhovorov, rozhlasových a televíznych relácií;
- personálne zabezpečiť na riaditeľstve ŠOP SR pozíciu mediálneho hovorcu za účelom objektívnosti a relevantnosti prezentovania odborných informácií verejnosti.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.3.3.:

Zvýšiť odbornú úroveň a komunikačné zručnosti pracovníkov ochrany prírody.

Opatrenie 3.3.3.1.:

Vypracovať a realizovať systém vzdelávania odborných zamestnancov organizácií ochrany prírody, vrátane jazykovej prípravy, s cieľom zlepšenia komunikácie s vlastníkami, samosprávou a návštevníkmi chránených území.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Jednou zo súčastí systému vzdelávania odborných zamestnancov organizácií ochrany prírody bola realizácia aktivít v rámci projektu „Systém kontinuálneho vzdelávania v oblasti ochrany prírody a krajiny“ financovaného prostredníctvom Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013, prioritná os 5 – Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny, opatrenie 5.3. – Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami. Hlavným cieľom projektu bolo vytvorenie nového prístupu a metód vzdelávania k ochrane prírody a krajiny európskeho významu. Projekt bol realizovaný v období 2008 – 2011. Aktivity projektu svojim zameraním nadväzovali na vzdelávanie zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ktoré vykonáva SAŽP na základe poverenia MŽP SR. Projekt nadväzoval na túto činnosť návrhom kontinuálneho (celoživotného) vzdelávania odborných zamestnancov štátnej správy, zamestnancov regionálnej a miestnej samosprávy a zamestnancov odborných organizácií pracujúcich na úseku ochrany prírody a krajiny. Časť projektu bola zameraná na vytvorenie efektívnych foriem komunikácie medzi odbornými zamestnancami a vlastníkami, správcami, užívateľmi pozemkov, na ktorých sa nachádzajú navrhované územia sústavy Natura 2000.

Zvyšovanie odbornej úrovne zamestnancov ochrany prírody sa realizuje tiež organizovaním porád odborných pracovníkov, kde sa rokuje o aktuálnych problémoch a dochádza k vzájomnej výmene informácií a názorov.

V r. 2010 – 2011 bolo z rôznych projektov podporené školenie troch zamestnancov ŠOP SR v rámci medzinárodného študijného programu o manažmente chránených území na Univerzite v Klagenfurte (Rakúsko). ŠOP SR sa v r. 2013 zapojila do medzinárodného projektu (pod vedením Nadácie ProPark, Rumunsko) „Plány budovania kapacít pre efektívny manažment chránených území vo východnej Európe“, v rámci ktorého sa zisťujú potreby a priority pre ďalšie vzdelávanie zamestnancov ochrany prírody a na základe výsledkov dotazníkov budú vypracované modelové prístupy a podporené centrá pre budovanie kapacít správ chránených území v strednej a východnej Európe.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- vypracovať návrh koncepčného systému vzdelávania zamestnancov odborných organizácií ochrany prírody a krajiny;
- vytvoriť systém vnútropodnikového vzdelávania pracovníkov s prioritným využitím vlastných odborných zdrojov, spojený so zodpovedajúcim ohodnotením školiteľov (tvorba študijných materiálov, školenia, skúšky a pod.);
- vytvoriť systém hodnotenia pracovníkov v environmentálnej výchove (sprievodcovia) s prepojením na systém odmeňovania.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.4. Výkon štátnej správy

Strategický cieľ 3.4.1.:

Zjednodušiť a prehľadniť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny a priblížiť ju občanovi.

Opatrenie 3.4.1.1.:

Zjednodušiť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny prenesením časti rozhodovania na odborné organizácie ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2008
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

S presunom rozhodovacej pôsobnosti z obvodných úradov životného prostredia na ŠOP SR a jej organizačné zložky sa uvažovalo v rámci pripravovanej novely zákona o ochrane prírody. Od uvedeného návrhu sa ustúpilo, nakoľko presun pôsobnosti v navrhnutom rozsahu nebol v súlade s projektom ESO schváleným vládou Slovenskej republiky.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nenavrhujú sa

Strategický cieľ 3.4.2.:

Zosúladiť výkon štátnej správy ochrany a využívania prírody.

Opatrenie 3.4.2.1.:

Zlepšiť spoluprácu orgánov ochrany prírody, colných orgánov, polície a súdov pri riešení prípadov porušenia právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) – Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Spolupráca s colnými orgánmi sa uskutočňuje pri dovoze/vývoze exemplárov v rozpore s právnymi predpismi EÚ – vedecký orgán dohovoru CITES (ŠOP SR) identifikuje exempláre a stanovuje ich spoločenskú hodnotu, MŽP SR sa vyjadruje k platnosti predložených dokladov. Spolupráca so súdmi a prokuratúrou spočíva v konzultáciách pri riešení environmentálnych trestných činov, odborných vyjadreniach a výpovediach zástupcov orgánov ochrany prírody a krajiny v jednotlivých prípadoch.

MŽP SR zastupuje Slovenskú republiku v Skupine pre vynútiteľnosť pri Európskej komisii, ktorá sa zaoberá prípadmi porušovania nariadení EÚ v oblasti CITES. Informácie získané na rokovaní sú následne sprostredkované polícii, colným orgánom, prokuratúre.

V r. 2001 bola ministrom vnútra zriadená Multidisciplinárna integrovaná skupina odborníkov zameraná na elimináciu environmentálnej kriminality, podskupina na elimináciu nedovoleného obchodovania s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (CITES). Skupina sa stretáva cca dvakrát ročne a je v nej zastúpené Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, colné orgány, Kriminálny úrad Finančnej správy Slovenskej republiky, Generálna prokuratúra, Slovenská informačná služba, MŽP SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia a iné orgány podieľajúce sa na riešení prípadov nedovoleného obchodu s exemplármi ohrozených druhov.

Členské štáty EÚ v r. 2012 prijali „cestovnú mapu“ EÚ na elimináciu vtáčej kriminality, tzv. tuniský akčný plán bol prijatý v rámci Bernského dohovoru. Oba dokumenty obsahujú konkrétne aktivity, ktoré by jednotlivé štáty mali realizovať.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- podľa stanovených termínov plniť opatrenia „cestovnej mapy“ EÚ a tuniského akčného plánu pre elimináciu vtáčej kriminality na národnej úrovni.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.4.3.:

Zvýšiť vynútiteľnosť práva v oblasti ochrany prírody a krajiny.

Opatrenie 3.4.3.1.:

Integrovať kompetencie vodnej stráže, rybárskej stráže a stráže ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2007

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný popis plnenia:

Integráciu kompetencie vodnej stráže, rybárskej stráže a stráže ochrany prírody a krajiny mal riešiť nový zákon o stráží prírody Slovenskej republiky. Navrhované riešenie sa však ukázalo ako nesystémové, keďže do pripravovanej stráže prírody Slovenskej republiky neboli začlenené lesná a poľovná stráž, t.j. zložky, ktoré sú v kompetencii rezortu pôdohospodárstva a ktoré majú na ochrane prírody významný podiel. Z podnetu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vzišiel v r. 2011 návrh na zrušenie stráží a začlenenie problematiky prevencie a boja proti environmentálnej kriminalite na úseku ochrany lesov, poľovníctva, rybárstva, poľnohospodárskeho majetku a životného prostredia do pôsobnosti služby poriadkovej polície Policajného zboru Slovenskej republiky na úrovni obvodných oddelení Policajného zboru. V záujme využitia odborných znalostí členov dobrovoľných stráží by ich príslušníci na báze dobrovoľnosti vykonávali úlohy dobrovoľných strážcov poriadku podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov pri ochrane lesného majetku, pri ochrane poľnohospodárskych plodín, pri ochrane rýb, pri ochrane voľne žijúcej zveri a pri ochrane prírody. Na pracovných rokovaníach sa podarilo pripraviť základný návrh novelizácie zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov. V súvislosti s otvorením Schengenského priestoru, a s tým spojeným do istej miery uvoľnením personálnych kapacít v policajnom zbore, návrh zákona uvažuje s dvomi špecializovanými príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky pripadajúcimi na jedno okresné riaditeľstvo – tzv. „ekopolicajtmi“. MV SR spracovalo ekonomickú kalkuláciu, t. j. finančné náklady nevyhnutné na zavedenie zákona do praxe. „EKO-polícia“ by mala zastrešovať všetky existujúce stráže spadajúce pod MPaRV SR a MŽP SR upravené príslušnými právnymi predpismi. Návrh novelizácie zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov bol spracovaný, avšak jeho ďalší legislatívny proces bol dočasne zastavený z ohľadom na nastavené priority pri čerpaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nenavrhuje sa

Oblasť 3.5. Spolupráca s obcami a s mimovládnyimi organizáciami (MVO)

Strategický cieľ 3.5.1.:

Zvýšiť zainteresovanosť obcí a MVO na ochrane prírody a krajiny.

Opatrenie 3.5.1.1.:

Zapájať obce do starostlivosti o chránené územia a vytvárať podmienky pre uplatňovanie ekoturistiky.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MDVaRR SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR sa podieľala na príprave niekoľkých projektov na podporu spolupráce s komunitami a na podporu rozvoja ekologického turizmu (napr. v rámci Karpatského dohovoru a jeho Protokolu o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu, projektu BioREGIO Carpathians v rámci programu nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa, projektu v rámci švajčiarskeho finančného mechanizmu, nórskeho finančného mechanizmu a i.) a presadzovala rozvoj ekoturizmu pri schvaľovaní Stratégie rozvoja cestovného ruchu v SR. V r. 2012 bola ŠOP SR udelená Európska charta trvalo udržateľného turizmu pre Národný park Muránska planina, ktorá má priniesť vzájomnú spoluprácu dotknutých organizácií v regióne. V roku 2012 sa ŠOP SR stala zakladajúcim členom združenia právnických osôb Slovenské UNESCO, ktorá má prispieť k rozvoju a propagácii turistiky, vrátane ekoturistiky v chránených územiach. Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. bola doplnená nová kategória chráneného územia „obecné chránené územie“.

V rámci úlohy „Podpora realizácie Koncepcie geoparkov a budovanie náučných chodníkov a náučných lokalít“ SAŽP realizovala nasledované aktivity:

- spolupráca na Aktualizácii koncepcie geoparkov v SR,
- konzultačná a poradenská činnosť pre iniciatívy obcí a občianskych združení v koncipovaní nových geoparkov a náučných chodníkov,
- podpora budovania existujúcich geoparkov v Slovenskej republike – Novohradského geoparku, Banskoštiavnického geoparku, Banskobystrického geoparku
- propagácia geoparkov prostredníctvom web stránok, aktívnej účasti na seminároch a i.

Návrh opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zvýšiť spoluprácu s obcami a dotknutými vlastníkami a užívateľmi pozemkov pri trvalo udržateľnom využívaní chránených území so zapojením miestnych komunit do projektov, zvyšovať povedomie verejnosti;
- vypracovať návrhy relevantných projektov a školení pre podporu rozvoja a usmerňovanie ekoturizmu v SR.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.5.1.2.:

Umožniť využívanie priestorov a materiálno-technického vybavenia organizácií ochrany prírody a krajiny pre činnosť environmentálne zameraných MVO.

Časový horizont: 2006 – 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní
Predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR poskytovala a poskytuje priestory (zasadačky) pre MVO len na rokovania, workshopy a organizáciu stretnutí v rámci plnenia vlastných úloh. Iné materiálno-technické vybavenie a priestory poskytované nie sú, vzhľadom na obmedzené možnosti takýchto zariadení a nedostatok materiálno-technického vybavenia ŠOP SR.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Termín plnenia: 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.5.2.:

Zlepšiť spoluprácu a zapojiť obce a MVO do vyhlasovania a starostlivosti o osobitne chránené časti prírody.

Opatrenie 3.5.2.1.:

Zapájať MVO do praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, využívať spoluprácu na získavanie mimorozpočtových finančných zdrojov.

Časový horizont: 2006 – 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

MVO sa zapájajú do plnenia medzinárodných záväzkov, pri vypracovávaní národných správ pre medzinárodné dohovory a dohody, majú zastúpenie v poradných orgánoch (napr. Slovenský ramsarský výbor, Trilaterálna ramsarská platforma, expertné skupiny Bonnského dohovoru, partnerstvo v Karpatskej iniciatíve pre mokrade, pracovné skupiny Karpatského dohovoru, v pracovnej skupine pre prípravu novej koncepcie ochrany prírody a i.) – najmä:

- Spoločnosť pre ochranu netopierov – príprava zoznamu medzinárodne významných podzemných priestorov pre netopiere (v rámci dohody EUROBATS), monitoring netopierov, čistenie budov s výskytom netopierov; zastupovanie Slovenskej republiky v Poradnom výbore EUROBATS;
- Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko – príprava Siete najvýznamnejších území pre vodné vtáky v rámci dohody AEWA, zimné sčítanie vodných vtákov;
- Ochrana dravcov na Slovensku RPS – spolupráca pri implementácii Bernského dohovoru (napr. vtáčia kriminalita) a Bonnského dohovoru (najmä Memoranda o porozumení pri ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii);
- Slovenská speleologická spoločnosť – výchova a vzdelávanie, praktická činnosť;
- FSC Slovensko, OZ Prales – spolupráca pri mapovaní a ochrane pralesov;

- iné miestne a regionálne MVO – pri realizácii spoločných aktivít a projektov;
- spoločné projekty s MVO (o.i. napr. s OZ Zbojská, RRA Šamorín, Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie).

Ďalším okruhom spolupráce s MVO je participácia na projektoch LIFE, ktoré sú ukážkou vzájomnej spolupráce štátnych organizácií a tretieho sektoru. ŠOP SR bola a je partnerom vo viacerých projektoch LIFE, ako aj v projektoch cezhraničnej spolupráce a predpokladá v ďalšom období účasť na ďalších projektoch.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.5.2.2.:

Upraviť možnosť vyhlasovania ochrany chránených krajinných prvkov samosprávami.

Časový horizont: 2014

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie bolo splnené

Stručný opis plnenia:

Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. bola doplnená nová kategória chráneného územia „obecné chránené územie“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- osloviť Združenie miest a obcí Slovenska resp. veľké územné celky s informáciou o obecných chránených územiach a ponúknuť súčinnosť.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.6. Medzinárodná spolupráca

Strategický cieľ 3.6.1.:

Zabezpečiť plnenie medzinárodných záväzkov a iniciatív a rozvoj bilaterálnej spolupráce.

Opatrenie 3.6.1.1.:

Vytvoriť podmienky pre plnenie záväzkov a úloh vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov, programov, dohôd a iných iniciatív vrátane úloh vyplývajúcich zo vstupu SR do EÚ.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, MZVaEZ SR, MPaRV SR, MŠVVaŠ SR, MO SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní

Stručný opis plnenia:

Dohovor o biologickej diverzite a Kartagenský protokol o biologickej bezpečnosti k Dohovoru o biologickej diverzite:

SR sa zúčastňuje na zasadnutiach konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite a stretnutí zmluvných strán Kartagenského protokolu o biologickej bezpečnosti k Dohovoru o biodiverzite. SR sa zapája do činnosti tzv. Poradného orgánu pre vedecké, odborné a technologické záležitosti – SBSTTA (Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice). Členské krajiny dohovoru prijali Strategický plán dohovoru pre roky 2002 – 2010 a druhý na roky 2011 – 2020. Na sledovanie implementácie tohto plánu bola v r. 2012 vytvorená pracovná skupina pre preskúvanie vykonávania dohovoru. Na desiatej konferencii zmluvných strán bol prijatý tzv. Nagojský protokol, ktorého cieľom je stanoviť spravodlivé a rovnocenné spoločné využívanie prínosov vyplývajúcich z využívania genetických zdrojov a vhodný prístup ku genetickým zdrojom, ako aj vhodný prenos príslušných technológií. Zároveň bol vytvorený medzivládny výbor k Nagojskému protokolu (ICNP). Slovenská republika protokol zatiaľ nepodpísala, ale pracuje na pristúpení k protokolu. Členské krajiny dohovoru prijali zrevidovaný a aktualizovaný Strategický plán pre biodiverzitu na roky 2011 – 2020. Slovenská republika pripravila svoju Národnú stratégiu ochrany biodiverzity na Slovensku a Akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku do roku 2010. Vláda slovenskej republiky schválila dňa 8. januára 2014 ANSOB do roku 2020 a 10. septembra 2014 Akčný plán pre implementáciu opatrení ANSOB. Následne bola pri MŽP SR vytvorená pracovná skupina pre biodiverzitu.

Slovenská republika sa pravidelne zúčastňuje zasadnutí v Rade EÚ, na ktorých sa pripravujú materiály a dokumenty na rokovania všetkých pracovných a poradných orgánov dohovoru.

Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín (dohovor CITES):

Na úrovni EÚ boli prijaté nariadenia (Rady a Komisie), ktoré implementujú dohovor CITES a vytvárajú právny rámec na plnenie záväzkov, ktoré z neho vyplývajú. Vstupom do EÚ sa stali tieto nariadenia v SR záväzné a priamo uplatniteľné v plnom rozsahu. Od pristúpenia Slovenskej republiky k EÚ sa Slovenská republika podieľa na príprave nariadení EÚ a ich novelizácii prostredníctvom svojho zástupcu v príslušnom výbore pri Európskej komisii.

Nariadenia EÚ vyžadujú prijatie určitých opatrení aj v národných právnych predpisoch (kompetencie jednotlivých orgánov, určenie sankcií za porušenie ustanovení nariadení EÚ a opatrenia, ktoré nariadenia priamo vyžadujú alebo ich prijatie na národnej úrovni umožňujú). Tieto opatrenia boli prijaté v zákone č. 15/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a vyhláske MŽP SR č. 110/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov. Oba právne predpisy obsahujú ustanovenia, vytvárajúce podmienky pre efektívne implementovanie nariadení EÚ a dohovoru CITES.

Výkonný orgán CITES SR je gestorom dohovoru CITES a nariadení EÚ v oblasti obchodovania s ohrozenými druhmi, vydáva povolenia na dovoz, povolenia na vývoz, potvrdenia na opätovný vývoz, výnimky zo zákazov komerčných činností a súhlasy na premiestnenie podľa čl. 4, čl. 5, čl. 8 a čl. 9 nariadenia Rady 338/97. Ďalej vypracováva a zasiela výročné správy a dvojročné správy sekretariátu CITES a Komisii (čl. VIII ods. 7 dohovoru a čl. 15 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 338/97). Výkonný orgán koordinuje vymáhanie práva v oblasti CITES a zastupuje SR v príslušnom výbore pri Európskej komisii, školí kontrolné orgány a orgány činné v trestnom konaní (colné orgány, polícia, prokurátori, sudcovia...).

Vedecký orgán CITES sa vyjadruje k dovozu a vývozu exemplárov, k posudzovaniu pôvodu odchovaných exemplárov, určuje spoločenskú a colnú hodnotu exemplárov, poskytuje odbornú pomoc orgánom štátnej správy pri uplatňovaní legislatívy CITES, zúčastňuje sa medzinárodných stretnutí v rámci svojich kompetencií (napr. výbor pri Európskej komisii pre vedecké orgány), je orgánom príslušným na komunikáciu so Sekretariátom dohovoru v rozsahu svojej pôsobnosti.

Vo vytváraní podmienok pre plnenie záväzkov vyplývajúcich z dohovoru CITES a z členstva SR v EÚ je potrebné pokračovať trvalo (účasť na novelizácii nariadení EÚ a zmeny národných právnych predpisov podľa aktuálnych problémov v CITES).

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor):

Základným strategickým dokumentom na plnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v Ramsarskom dohovore je aktualizovaný Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008 – 2014 obsahujúci Akčný plán na roky 2008 – 2011 a Akčný plán na roky 2012 – 2014. Vláda SR dňa 7. septembra 2011 schválila uznesením č. 588 Správu o plnení Akčného plánu na roky 2008 – 2011 a prijala návrh Akčného plánu na roky 2012 – 2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008 – 2014. Program starostlivosti o mokrade a Akčný plán budú vyhodnotené začiatkom roka 2015 a budú pripravené nové a aktualizované dokumenty na ďalšie obdobie základe aktualizovanej stratégie Ramsarského dohovoru.

Plnenie strategických cieľov Akčného plánu na roky 2012-2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska bolo čiastočne premietnuté do plánu hlavných úloh Štátnej ochrany prírody SR a viaceré úlohy sa plnia predovšetkým prostredníctvom projektov.

Na Sekretariát Ramsarského dohovoru sa pravidelne predkladá národná správa o plnení záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v Ramsarskom dohovore. Priebežne sa plnia záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii Wetlands International.

Zabezpečuje sa koordinácia činnosti Karpatskej iniciatívy pre mokrade (CWI) ako regionálnej iniciatívy dohovoru a získavanie finančnej podpory, rozvoj trilaterálnej spolupráce v ramsarskej lokalite Niva na sútoku Morava-Dyje-Dunaj, zapísaná bola nová ramsarská lokalita do medzinárodného zoznamu a úspešne bolo zorganizované 7. Európske regionálne zasadnutie dohovoru v Trnave v r. 2011.

Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (Bonnský dohovor):

MŽP SR zabezpečuje účasť na zasadnutiach konferencie zmluvných strán dohovoru a na zasadnutiach Vedeckej rady dohovoru. Pravidelne zasiela národné správy o implementácii dohovoru sekretariátu dohovoru a implementuje odporúčania prijaté na stretnutiach zmluvných strán (v spolupráci so ŠOP SR).

Dohoda o ochrane populácií európskych netopierov (EUROBATS):

MŽP SR zabezpečuje účasť na zasadnutiach Poradného výboru dohody a stretnutí zmluvných strán dohody, pravidelne zasiela národné správy o implementácii dohody a zasiela zoznam významných podzemných úkrytov netopierov v Slovenskej republike. Slovenská republika prijala dodatok k dohovoru (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 214/2010 Z. z.).

Dohoda o ochrane africko-eurázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva (Dohoda AEWA):

Všeobecné opatrenia pre zabezpečovanie ochrany sťahovavých druhov vodného vtáctva sú stanovené v článku III Dohody AEWA a v prílohe č. 3 – Plán aktivít, ktorý podrobnejšie inštruuje zmluvné strany ako postupovať pri implementácii Dohody a aké opatrenie je potrebné prijať pre tie populácie sťahovavých druhov vodného vtáctva, ktoré sú uvedené v pláne aktivít. Na Sekretariát dohody AEWA sa pravidelne predkladá národná správa o plnení záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v dohode AEWA. Záväzky si Slovenská republika plní aj spresňovaním údajov o sieti významných lokalít pre vodné vtáky (Critical Sites Network).

Zástupcom MŽP SR bolo v roku 2012 podpísané Memorandum o porozumení pri ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii a pokračovalo plnenie Memoranda o porozumení pri ochrane stredoeurópskej populácie dropa fúzatého (*Otis tarda*).

Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (Bernský dohovor):

Závazky vyplývajúce z členstva v Bernskom dohovore si Slovenská republika o. i. plní riešením problémov vtáčej kriminality (národná správa o hlavných problémoch a riešeniach), kde bol dohodnutý postup a súčinnosť jednotlivých sektorov (MŽP SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia, ŠOP SR, Prezídium policajného zboru, MPA RV SR, Slovenský poľovnícky zväz a dve mimovládne ornitologické organizácie) a došlo k pokroku v plnení databázy na stránke www.vtaciakriminalita.sk. Slovenská republika predsedá skupine expertov pre ochranu vtáctva, pre invázne druhy, pre bezstavovce, pre veľké šelmy, ako aj zástupcu v Byre dohovoru. Priebežne predkladá národné správy o plnení vybraných odporúčaní Stáleho výboru.

Európsky diplom pre chránené územia: ŠOP SR pokračovala v rámci svojich aktivít na území Národného parku Poloniny a Národnej prírodnej pamiatky Dobročský prales v plnení podmienok a odporúčaní rezolúcií Výboru ministrov o opätovnom udelení Európskeho diplomu. Pre Poloniny bol vypracovaný návrh akčného plánu, ktorý bude potrebné prerokovať s relevantnými rezortmi a ich odbornými organizáciami a uskutočnilo sa niekoľko stretnutí s vlastníkami, užívateľmi a správcami pozemkov, na ktorých sa prediskutovali problémy súvisiace s plnením tohto záväzku a aj v súvislosti s lokalitou svetového dedičstva. V rámci Dobročského pralesu úspešne pokračovala spolupráca s OZ Vydra – vidiecka rozvojová aktivita a Lesmi SR, š. p., OZ Čierny Balog. Úspešne sa realizovali mikrogranty pre podporu miestnych aktivít.

Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva:

V rámci tohto dohovoru sú na Slovensku zapísané do zoznamu svetového dedičstva UNESCO dve lokality prírodného dedičstva, a to bilaterálna slovensko-maďarská lokalita Jaskyne Slovenského a Aggteleškého krasu a trilaterálna slovensko-nemecko-ukrajinská lokalita Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka (od r. 2007). Manažment lokalít je v zmysle novely zákona č. 543/2002 Z. z. platnej od 1. januára 2014 zabezpečuje ŠOP SR, konkrétne v prípade lokality Jaskyne Slovenského a Aggteleškého krasu Správou slovenských jaskýň a v prípade lokality Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka Správou Národného parku Poloniny a Správou Chránenej krajiny oblasti Vihorlat. V prípade oboch lokalít je potrebná aj súčinnosť odborných organizácií ďalších zainteresovaných rezortov (napr. MPA RV SR, MO SR, MDVaRR SR, MK SR), ktorá sa momentálne realizuje prostredníctvom medzirezortných rokovaní a spolupráce odborných organizácií priamo v príslušných regiónoch. Nevyhnutnou je aj spolupráca s partnermi v Maďarsku, Nemecku a na Ukrajine, ktorá sa realizuje prostredníctvom pracovných stretnutí, v prípade lokality Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka každoročne zasadá aj Spoločný manažmentový výbor a máji 2014 bol podpísaný aj dokument Joint Declaration of Intent, ktorý rámcovo stanovuje ciele trilaterálnej spolupráce v budúcnosti.

V spolupráci so zahraničnými partnermi boli v r. 2014 spracované a zaslané do centrály UNESCO dotazníky periodického hodnotenia o stave a ochrane oboch lokalít svetového dedičstva.

Na základe požiadavky Výboru pre svetové dedičstvo sa uskutočnila reaktívna monitorovacia misia UNESCO/IUCN na území Národného parku Poloniny, v rámci ktorej vyslaný expert zhodnotil súčasný stav ochrany a manažmentu lokality a stretol sa so zástupcami relevantných rezortov, ich odborných organizácií a zástupcov súkromných vlastníkov lesných pozemkov.

Pokračovala realizácia projektu Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch financovaného zo švajčiarskeho finančného mechanizmu, v rámci ktorého boli vydané propagačné materiály venované Karpatským bukovým pralesom (plagáty, skladačky, brožúry) a takisto prebehlo mapovanie v zmysle metodického postupu na vymedzenie prírodných lesov pre potreby projektu. Výsledky mapovania poslúžia na riešenie problémov s vymedzením hraníc lokality.

Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatský dohovor):

Od prijatia koncepcie vstúpili pre Slovenskú republiku do platnosti ďalšie medzinárodné záväzky – nadobudnutie účinnosti Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatského dohovoru – 2006) a prijatie niektorých jeho protokolov (Protokol o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinej diverzity – účinný od r. 2011, Protokol o trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov – účinný od r. 2013, Protokol o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu – účinný o r. 2013, Protokol o trvalo udržateľnej doprave – podpísaný v r. 2014), na príprave ktorých sa podieľala aj Slovenská republika.

Medzinárodný dohovor o regulácii lovu veľrýb:

Ministerstvo menovalo komisára pre Medzinárodnú veľrýbársku komisiu (IWC) a zabezpečuje účasť na zasadnutiach IWC.

Európsky dohovor o krajine:

V sledovanom období bola ako súčasť implementácie tohto dohovoru spracovaná smernica o podmienkach pre umiestňovanie veterných elektrární v krajine, databáza krajinoekologických dokumentácií a pre nedostatok finančných prostriedkov pokračujú etapovite práce na projekte Typológia krajiny.

Program UNESCO Človek a biosféra:

Počas hodnoteného obdobia pokračovala v rámci aktivít ŠOP SR v prípade Biosférickej rezervácie (ďalej len „BR“) Východné Karpaty spolupráca s partnermi v Poľsku a na Ukrajine, v prípade BR Tatry spolupráca s partnermi v Poľsku a v prípade BR Slovenský kras s partnermi v Maďarsku. V zmysle odporúčaní Medzinárodnej koordinačnej rady MAB po zaslaní dotazníka periodického hodnotenia do centrály UNESCO a jeho vyhodnotení, BR Poľana navrhla a prerokovala s príslušnými zainteresovanými subjektmi možnosť rozšírenia prechodnej zóny biosférickej rezervácie, čím by sa splnila jedna z požiadaviek UNESCO a Slovenská republika by sa vyhla vyškrtnutiu BR Poľana zo celosvetovej siete biosférických rezervácií. Táto myšlienka sa v regióne stretla s pozitívnou odozvou a bude sa realizovať prostredníctvom vypracovania nominačného dotazníka v budúcom roku. Ďalším z pokrokov bolo aj zriadenie Koordinačnej rady BR Poľana a uskutočnilo sa aj jej prvé zasadnutie a úspešne sa naštartovala spolupráca zainteresovaných subjektov v regióne v zmysle participatívneho riadenia BR.

NOBANIS

V r. 2008 prijalo MŽP SR ponuku dánskeho ministerstva životného prostredia na zapojenie sa do projektu NOBANIS (North European and Baltic Network on Invasive Alien Species), ktorý predstavuje európsku/regiónálnu spoluprácu krajín severnej a strednej Európy pri riešení problematiky invázií druhov. Plnením úloh bola poverená ŠOP SR.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zlepšiť odborné kapacity zamestnancov pre implementáciu medzinárodných dohovorov permanentným vzdelávaním a jazykovou prípravou;
- zabezpečiť finančné prostriedky na úlohy súvisiace s plnením medzinárodných dohovorov a medzinárodnej spolupráce (napr. účasť na medzinárodných podujatiach, členské príspevky, výdavky na organizáciu podujatí).

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR